

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Bengt Hårstam*
 Härad: *Tunnabö* Adress: *Magnus Hårstam, 5 Lund*
 Socken: *Markaryd* Berättat av: *Vilhelm Jonsson*
 Uppteckningsår: *1945* Född år *1869* i *Nisterbult, Markaryd*

Biografiska uppgifter om sagesmannen.	s. 1.
Lörning vid midsommar.	s. 1.
Ben. gövning.	s. 1-2.
Julseder.	s. 2.
Ph og ssmuran.	s. 2.
Ben från en grav.	s. 3.
Skål i tröskeln	s. 3.
Ej bär näv vattnet blomma.	s. 3.
Kyrktagning.	s. 3-4.
Klok gubbe, - epileptiska anfall.	s. 4-5, 6
Lredjör.	s. 5-6.
Veckor äknin/gen.	s. 6.
Skäver.	s. 6.
Värtor.	s. 7.

Skåns "vätterna".

s. 7-8.

Anders Hansson, - klok gubbe. s. 8.

Vilhelm Jonasson berättade om sig själv, att han arbetat i Danmark på tegelbruk i 13 somrar. Om vintern var han sågare hemma i Markaryd, mera stadigvarande sedan 1896 och fram till 60 år. Han hade lite jordbruk vid sidan. Hans gamla stuga var sammanbyggd med ledugård o. dyl. men numera var hela längan utluns och han hade byggt särskilt böningshus.

Vilhelm Jonasson berättade, att de lovade vid midsommar lite var som helst i rummet. Björkar ställdes utanför vid dörren. De hade lovad av björkar. Där drack hela familjen kaffe. De hade ej majstång.

När han var pojke, ströddes vit sand på gatorna om föräldraseftermiddagarna. På vintern användes bräckt gräs.

Före brände de ihop grannkrumorna och hjälptes åt att skura tak och väggar.

Hans mor - hon hette Stina - gjorde omkläring i

byns stugor, tapiserade och kritade tak och golv.

Man kritade gips till jul.

Jularte sattes upp på väggen till jul. Det var med bilder och läsning, skämtbilder och religiösa bilder. Det var de som gick omkring och sålde sådana.

De hade julhalan på golvet, upplösta naler. Man låg ej i sängarna. De hade också julgran med tända papperskrameller och krusade remsor.

När man gick till julottan, var det ljus i alla fönster. Själva bar de med sig stekstakar och lysa sig med.

"Många kom i vägen för skogsfunnen. De blev ständes stilla, tills hon gick. Man skulle ta av sig rocken. Jag hade en bro som var gåen upp i skogen för att hämta brännv. Det var fruset och is på marken. En annan bro var med honom. Han var fäst. Där kommer ett fruntimmer och springer tvärs över vägen och där blir han ständes. Den

andra brodern kom hem med sin vedbyr (vedbrida) men fann ej den första hemma. Han trodde då, att han fallit och vände om. Och där stod han med bräunt på ryggen. Där syntes spår i snön, små nästan som en räv sprungit där.

"Här var en grisahandlare i Traryd. Han hade hållit på en tur rätt länge. Rätt som det var hade han ej något att köpa grisar för. Någon rådde honom ta brust i en uppgrävd grav. De skulle säga, hur länge de ville behålla det. När han haft det den turen, var det någon som intillade honom att behålla det längre. Men han fick ej rs om nästorna. Gen hjälp det, när han lammade det tillbaka."

"Di slog stål i tröskeln till det, där de hade besättningen."

"När vattent blommade, fick man ej bada. Det var vid midsommar."

6 veckor skulle gå innan kysktagningen. Väder

den tiden gick kvinnan ingens äns. Vid kyrktagningen
stod hon sig fram för altaret. Vilhelm Jonassons
hustru kyrktogs för 30 år sedan. Dästa barns mor
kyrktogs också.

"Mellan Estor och Ystad bor det en klok gubbe.
Min dotter har varit hos honom. Hon har anfäll (epi-
leptiska). Men hon har också varit i Lund hos läkare.
Provinsialläkaren i Ökersström har botat 33 pati-
enter för anfäll. Hans medicin har han tagit i 13 år.
Efter fem år skulle hon bli frisk. Men hon fick ta
medicin alltid, alltid. Det är ju rent för dyrt, 150 kr
om året. 5 kr skulle dottern ha var månad. Så fick
vi reda på den här gubben. En fru från Malmö kom
och sålde spetsar. Hon hade själv haft anfäll och
talade om gubben. Han bodde i Åbo^x. Min dotter
reste dit och hade en syster med sig. Det var för en
månad sedan. Det har bara varit ett litet anfäll
sen, annars något i veckan. Inget vidare medicin.

^x Det skulle ligga mellan Estor och Ystad. Men Jonasson menade kanske Åby. (Barn 8)

fick hon. Hon skulle ta det igen på torsdag. Han gick barn och tittade på henne. Han hade ryttliga mycket praktisk. Han bodde långt ifrån stationen, så de tog bil dit. Chauffören berättade, att han kunde ha upp mot 60 bark. Han tar inget betalt men de ger honom 5 kr. Han bodde först i en liten stuga i skogen utan väg dit. Han skall vara i släkt med Hallarydgubben (en klok gubbe mycket omtalad i Markaryd, = Anders Hansson). Han har inget arbete särskilt. Senare köpte han hus nere i byn. Han betalte med femmor, inget annat. Han skall vara 80 år."

På svärdjör sattes potatis i kuring, tre potatisbitar i en triangel. Och så samlade man jord ovanpå i en hög kuring. Villum Jonasson hade själv sett sådana där hus. Potatis hade man först på en svärdja. Där det var bra matjord, kunde man ha det två år i rad. Sen sag. "Det var en som bodde här i

skogen. Han tog ett stycke vart år (till svodja). Han hade mer såd än någon bonde i byn.

"Åt fruk vaktat elden på svodja, så den ej spredde sig. De hade emellan och sträckt den med."

"Före sålde de aldrig ut något. Jag var 25 år, innan jag såg klöver i Småland. Råg, havre och korn hade de."

"Den sjätte april börjar tröttnande vecka. Räkning-
en slutas, när vi kommer till sjätte vecka. Någon gång
såldes kin i den veckan. En särskild dag hade mor
därtill. I tredje vecka såltes potatis."

"Skävre sökte de för. En gammal i Viby (i Skåne)
brunne kunna bota barn på skäver. Nästan alla
här i kring har tatt det för sina barn. Ingen vet
vad hon gör med dem. Tar med sig barnen in i
ett särskilt rum."

"När barn får skänkefall (epileptiskt anfall),
skulle man ha av dem skjortan. Min ~~dotter~~ yngste dotter

7.
fick det. Min mor var på nabogården. Jag sprang
där upp och sade till henne. Hon sprang hem och
var varenda lassa av horror och kastade dem i
spisen."

"Stulen fläskbit skulle man guida på värtan och
sen lägga under en sten. Han som hade gården,
hade en buskällarska, Pella. Hon hade värtor. Jag
~~hade~~ var på arbete där för 20 år sedan. Hon viste
mig för det. "Men var skall jag gå och stjäla fläsk,"
sa hon. Men jag sa till henne: "Gå ner till värt,
smyg dig så det inte syns, gå in om köket, gå tyst,
tag en kniv och skär av en bit och smit samma väg
tillbaka!" Det lyckades för henne. Min kvinna satt
inne i stugan och hade något för sig. Det dröjde
inte en månad, så var värtan borta."

"Det var farligt att kasta varmt vatten utomför.
Vättern (akent accent) sa di tyckte inte om det. Följden
blev sjukdomar. Jag minns ändå, min ende son

han kom hit, och Elsa (dottern) hade kokt potatis och hällde ut vattnet vid trappan. "Är du inte rädd, du skallar vättern," sa hon till henne."

"Anders Hansson (en klok gubbe i Hallaryd) skulle förbjudas. Länsmannen i Öby kom köran-
des dit. Kom dit och skulle förbjuda honom det där yrket. "Ja, jag får väl låta bli då," sade A. H. Sen satte de sig upp i vagnen. Men på gården var det en åker med väd. Det bar av ut på åkern. Mitt på åkern stannade hästarna. A. H. stod på trappan. "Hur kan det vara, att ni står på åkern?" sa han. "Kör en län!" Han steg av och skulle leda hästarna. Men det gick inte. Då sade A. H.: "Ni fridörren (Gefsumspåren!) såden. Kör en län!" Då blev hästarna rent av vilda. De lödde runt i åkern. Men då sade A. H.: "Där är vägen." Och då kunde de köra därifrån."

"Min far talte om en dansk, som bodde i Öby. Han köpte möjefärg och målade ägg till påsk."